

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФІЗИКО-ТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КРИПТОГРАФІЯ
КОМП'ЮТЕРНИЙ ПРАКТИКУМ №1

Експериментальна оцінка ентропії на символ джерела
відкритого текст

Виконали:
студенти групи ФБ-22
Шафранський Даніїл
Перевузнник Ілля

Мета роботи: засвоєння понять ентропії на символ джерела та його надлишковості, вивчення та порівняння різних моделей джерела відкритого тексту для наближеного визначення ентропії, набуття практичних навичок щодо оцінки ентропії на символ джерела.

Постановка задачі

1. Написати програми для підрахунку частот букв і частот біграм в тексті, а також підрахунку $H1$ та $H2$ за безпосереднім означенням. Підрахувати частоти букв та біграм, а також значення $H1$ та $H2$ на довільно обраному тексті російською мовою достатньої довжини (щонайменше 1Мб), де імовірності замінити відповідними частотами. Також одержати значення $H1$ та $H2$ на тому ж тексті, в якому вилучено всі пробіли.
2. За допомогою програми CoolPinkProgram оцінити значення $H(10)$, $H(20)$, $H(30)$.
3. Використовуючи отримані значення ентропії, оцінити надлишковість російської мови в різних моделях джерела.

Хід роботи

1. Нами був обраний текст Корану.

Частоти букв (з пробілами):

Symvol	Chastota
—	0,177595
о	0,088295
и	0,074782
е	0,073122
а	0,066284
т	0,054849
н	0,051194
л	0,042626
с	0,038669
в	0,037083
р	0,030332
м	0,028001
д	0,026265
к	0,022185
п	0,020983
у	0,020596
ы	0,018981
б	0,014969
я	0,01456
г	0,014543
з	0,014478
х	0,012905
ь	0,012089
ч	0,009154
й	0,007623
ж	0,007361
ю	0,006018
ш	0,005957
щ	0,004799
э	0,001919
ц	0,001367
ф	0,000233
ъ	0,000184

Частоти букв (без пробілів):

Symvol	Chastota
о	0,107361
и	0,090931
е	0,088913
а	0,080598
т	0,066694
н	0,062249
л	0,051831
с	0,047019
в	0,04509
р	0,036882
м	0,034047
д	0,031937
к	0,026976
п	0,025514
у	0,025044
ы	0,02308
б	0,018201
я	0,017704
г	0,017684
з	0,017604
х	0,015691
ь	0,0147
ч	0,01113
й	0,009269
ж	0,008951
ю	0,007318
ш	0,007244
щ	0,005836
э	0,002334
ц	0,001662
ф	0,000283
ъ	0,000223

Частоти біграм (з перетинами, з пробілами):

	—	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о
—	0	0,006348	0,006574	0,017747	0,003337	0,006806	0,004084	0,002037	0,005049	0,018491	9,41E-05	0,009787	0,002315	0,007239	0,017453	0,013753
а	0,013309	1,49E-06	0,000684	0,001866	0,001108	0,001909	0,002418	0,001279	0,003655	0,000211	0,00117	0,002492	0,009792	0,003972	0,003938	0
б	0,000127	0,000426	1,34E-05	5,83E-05	1,49E-06	5,98E-06	0,001908	1,49E-06	1,49E-06	0,000884	0	5,98E-06	0,001648	3,44E-05	0,000194	0,002048
в	0,004923	0,007417	0	0,00012	0	0,000169	0,00811	0	0,000264	0,00187	0	0,000118	0,000672	0,000139	0,000479	0,006543
г	0,000273	0,000603	0	1,49E-06	0	0,001428	0,000347	0	0	0,000569	0	5,83E-05	0,000439	0	0,000406	0,009239
д	0,001158	0,005073	2,99E-06	0,000326	1,49E-06	1,49E-05	0,005431	9,56E-05	5,98E-06	0,002408	1,49E-05	4,93E-05	0,001736	1,49E-06	0,001232	0,002348
е	0,021306	1,49E-06	0,002048	0,000949	0,003431	0,004	0,00094	0,000615	0,000384	5,98E-05	0,001651	0,000624	0,005433	0,004998	0,005945	2,99E-05
ж	7,17E-05	0,000515	1,49E-06	0	1,05E-05	0,000834	0,003182	1,2E-05	0	0,00183	0	1,79E-05	0	4,48E-06	0,000306	1,49E-06
з	0,001833	0,004348	0,000163	0,001486	0,000117	0,000623	0,000753	5,98E-06	7,62E-05	8,51E-05	0	0,000128	0,000385	0,000249	0,002607	0,000478
и	0,031312	2,69E-05	0,00052	0,001791	0,000583	0,001306	0,002946	0,000385	0,003083	0,000441	0,001014	0,001981	0,004661	0,003824	0,00321	0,000109
й	0,005512	0,000125	1,64E-05	0	0	0,000258	1,49E-06	0	0	2,99E-06	5,98E-06	2,99E-05	0	3,44E-05	0,000166	0
к	0,003358	0,0056	0	8,51E-05	0	0	0,000134	4,48E-06	0	0,001016	0	7,47E-06	0,000772	4,48E-06	0,000197	0,007714
л	0,003908	0,008958	1,49E-06	0	4,18E-05	6,87E-05	0,002989	0,000206	1,49E-06	0,0113	7,47E-06	5,98E-05	0,004029	1,05E-05	0,000212	0,003557
м	0,009747	0,000816	0	0	2,99E-06	0	0,002988	0	0	0,004118	0	2,09E-05	0,000814	7,47E-06	0,00095	0,002438
н	0,003359	0,009228	1,49E-06	0	0,000151	2,99E-06	0,011134	0	1,49E-06	0,01417	0	4,78E-05	0	1,64E-05	0,001628	0,004499
о	0,019541	0	0,003997	0,005452	0,004962	0,004402	0,002082	0,001643	0,001289	0,002136	0,002117	0,00177	0,002583	0,004553	0,007651	9,71E-05
п	1,94E-05	0,000636	0	0	0	0	0,000774	0	0	0,000859	0	8,96E-06	0,00029	0	0,0001	0,01055
р	0,000248	0,00691	3,44E-05	0,000145	0,00012	0,000623	0,004486	0,000312	7,62E-05	0,00357	5,08E-05	1,05E-05	2,39E-05	6,27E-05	0,000926	0,005902
с	0,003155	0,001433	0,000151	0,001654	1,64E-05	0,000367	0,001984	1,05E-05	1,05E-05	0,00081	0	0,002932	0,004293	0,000373	0,00065	0,001861
т	0,010795	0,002904	1,49E-05	0,002852	8,96E-06	5,08E-05	0,008186	0	0	0,004438	0	0,000344	9,26E-05	2,39E-05	0,000518	0,015804
у	0,005518	1,94E-05	0,00056	0,001084	0,000587	0,002565	0,000391	0,000668	0,000184	1,2E-05	0,000278	0,000433	0,000193	0,000447	0,000332	0
ф	3,73E-05	3,14E-05	0	0	0	0	4,48E-06	0	0	0,000121	0	0	2,99E-06	0	0	2,09E-05
х	0,008615	0,001848	0	0,00026	0	0	5,53E-05	0	0	0,000276	7,47E-06	1,49E-06	1,49E-05	5,98E-06	4,48E-06	0,001143
ц	0,000226	0,000491	0	1,64E-05	0	0	0,000266	0	0	8,96E-06	0	0	0	0	0	0,00013
ч	1,64E-05	0,000813	0	0	0	0	0,001899	0	0	0,001518	0	4,48E-05	5,38E-05	0	0,000435	2,99E-06
ш	0,000284	0,000704	0	0	0	0	0,001809	0	0	0,001666	0	2,24E-05	0,000539	0	0,000166	2,69E-05
щ	0,0002	0,001007	0	1,64E-05	0	0	0,001298	0	0	0,001873	0	0	0	0	0,000121	0
ъ	0	0	0	0	0	0	7,17E-05	0	1,49E-06	0	0	0	0	0	0	0
ы	0,009759	0	2,54E-05	0,000956	1,49E-06	1,64E-05	0,001982	3,14E-05	5,98E-06	2,99E-06	0,001029	0,000106	0,001424	0,001047	0,000276	0
ь	0,008619	0	7,47E-06	0	2,99E-06	7,47E-06	0,000117	0	9,71E-05	3,59E-05	0	0,000707	0	0,000167	0,000521	0
э	0	0	0	0	0	1,49E-06	0	0	0	0	0	0	1,49E-06	0	0	0
ю	0,001834	0	0,000152	0	0	0,000716	0	0	1,64E-05	0	2,99E-06	1,49E-06	4,48E-06	0	2,39E-05	0
я	0,008531	0	0	0,000218	5,98E-05	9,11E-05	0,000354	5,38E-05	0,000275	0	0,000181	0,000376	0,000415	0,000786	0,000545	0

Частоти біграм(з перетинами, без пробілів):

	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о
а	0,000672	0,001199	0,003602	0,001535	0,00271	0,00368	0,001684	0,005013	0,002309	0,001431	0,004437	0,012088	0,005458	0,006146	0,001288
б	0,000547	1,63E-05	7,45E-05	1,82E-06	7,27E-06	0,002319	1,82E-06	5,45E-06	0,001113	3,63E-06	1,09E-05	0,002005	4,18E-05	0,00024	0,002501
в	0,009247	0,000229	0,000367	0,000156	0,000552	0,009921	7,08E-05	0,000465	0,002803	1,82E-06	0,000423	0,000843	0,000336	0,001411	0,008166
г	0,000739	7,27E-06	5,27E-05	1,82E-06	0,001791	0,000447	0	3,63E-06	0,000739	0	9,44E-05	0,000536	5,45E-06	0,000518	0,011249
д	0,006246	1,63E-05	0,000559	1,63E-05	5,99E-05	0,006631	0,000134	2,18E-05	0,003026	1,82E-05	0,000138	0,002141	0,000124	0,001876	0,002888
е	0,001084	0,00376	0,003983	0,004563	0,005885	0,001582	0,001204	0,001324	0,00265	0,002014	0,002416	0,006922	0,006971	0,009227	0,001862
ж	0,000632	5,45E-06	9,08E-06	1,63E-05	0,001015	0,003871	1,45E-05	1,82E-06	0,002238	0	2,36E-05	0	1,27E-05	0,000374	1,45E-05
з	0,005306	0,000282	0,002132	0,000176	0,000834	0,000984	3,63E-05	0,000169	0,000196	0	0,000265	0,000501	0,000405	0,003591	0,000676
и	0,000988	0,002537	0,005992	0,001371	0,003015	0,004677	0,000881	0,004979	0,0036	0,001273	0,004099	0,006172	0,006334	0,007807	0,00334
й	0,000381	0,00014	0,000619	0,000249	0,000605	0,000122	0,000227	0,000209	0,000859	7,27E-06	0,000394	4,72E-05	0,000545	0,000696	0,000356
к	0,00698	0,000134	0,000503	8,54E-05	0,000109	0,000194	4,9E-05	5,63E-05	0,001473	5,45E-06	0,000162	0,00099	0,000232	0,001077	0,009652
л	0,011149	0,000149	0,000536	0,00014	0,000262	0,003856	0,000258	8,17E-05	0,014318	1,09E-05	0,000305	0,004977	0,000222	0,000583	0,004853
м	0,001393	0,000312	0,001073	0,000194	0,000456	0,003834	8,9E-05	0,0004	0,006802	5,45E-06	0,000654	0,00107	0,000621	0,002065	0,003916
н	0,011301	0,000105	0,000434	0,000262	0,000162	0,013621	2,91E-05	0,000118	0,017564	1,82E-06	0,000225	6,18E-05	0,000138	0,002309	0,005767
о	0,000641	0,005845	0,009067	0,006604	0,006288	0,002846	0,002298	0,002319	0,004379	0,002586	0,003042	0,000352	0,006532	0,011566	0,002281
п	0,000776	0	5,45E-06	0	0	0,000941	0	0	0,001048	0	1,09E-05	0,000352	1,82E-06	0,000124	0,012831
р	0,008419	4,36E-05	0,000229	0,000149	0,000776	0,005465	0,000381	9,63E-05	0,004403	6,18E-05	2,36E-05	3,09E-05	8,9E-05	0,001139	0,007182
с	0,001882	0,000276	0,002412	5,81E-05	0,000565	0,002532	2,54E-05	0,000122	0,001417	3,63E-06	0,003733	0,005275	0,000561	0,001495	0,002467
т	0,004178	0,000539	0,00491	0,000287	0,00075	0,010299	5,81E-05	0,000296	0,006668	0	0,001261	0,000287	0,000429	0,001649	0,020352
у	0,000329	0,000817	0,002005	0,000925	0,003304	0,000594	0,000848	0,000307	0,001043	0,000343	0,00087	0,000287	0,000837	0,001233	0,000349
ф	4,18E-05	0	1,82E-06	0	0	5,45E-06	0	0	0,000149	0	5,45E-06	2,36E-05	0	0	3,09E-05
х	0,002501	0,000283	0,001153	0,000236	0,000472	0,000263	0,000147	0,000412	0,001629	1,09E-05	0,001048	0,00018	0,000307	0,000917	0,002043
ц	0,000605	3,63E-06	4,18E-05	1,09E-05	5,45E-06	0,000325	1,82E-06	7,27E-06	6,18E-05	0	9,08E-06	0	2E-05	3,27E-05	0,000174
ч	0,000988	0	1,82E-06	0	0	0,002309	0	0	0,001851	0	5,45E-05	6,72E-05	1,82E-06	0,000532	3,63E-06
ш	0,000866	1,63E-05	1,82E-05	6,18E-05	1,82E-05	0,002205	0	7,27E-06	0,002045	0	4E-05	0,000659	2,18E-05	0,000229	4,9E-05
щ	0,00123	5,45E-06	7,08E-05	5,45E-06	0	0,00158	0	1,09E-05	0,002318	0	3,63E-06	0	5,81E-05	0,000149	2E-05
ъ	0	0	0	0	0	8,72E-05	0	1,82E-06	0	0	0	0	0	0	0
ы	0,000229	0,000701	0,002459	0,000203	0,000569	0,002674	9,81E-05	0,000278	0,001217	0,001255	0,000587	0,001844	0,001606	0,001744	0,001077
ь	0,000656	0,000243	0,001064	0,000134	0,00032	0,000414	0,000227	0,000291	0,001375	3,63E-06	0,001506	0,000167	0,000714	0,001408	0,001037
э	0	0	0	0	1,82E-06	0	0	0	0	0	0	1,82E-06	0	0	0
ю	0,000127	0,000218	0,000243	1,82E-05	0,000939	3,27E-05	4,18E-05	7,27E-05	0,000396	3,63E-06	0,000133	2,54E-05	0,000145	0,000191	0,000138
я	0,000465	0,000316	0,001469	0,000223	0,000467	0,000601	0,000145	0,000536	0,001242	0,000227	0,001003	0,00075	0,001279	0,001922	0,000799

Частоти біграм (без перетинів, з пробілами):

	—	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о
—	0	0,006411	0,006477	0,017728	0,003388	0,006791	0,003973	0,001939	0,005043	0,018472	8,37E-05	0,009584	0,00236	0,007233	0,017408	0,01371
а	0,013262	2,99E-06	0,000648	0,001843	0,001117	0,001999	0,002393	0,0013	0,003705	0,000257	0,001138	0,002513	0,009674	0,003938	0,003961	0
б	9,86E-05	0,000445	1,49E-05	6,27E-05	0	8,96E-06	0,001975	0	0	0,000839	0	8,96E-06	0,001718	2,99E-05	0,000227	0,002097
в	0,004867	0,007457	0	0,000125	0	0,000161	0,008048	0	0,000233	0,00187	0	9,56E-05	0,000705	0,000158	0,000454	0,006582
г	0,000275	0,000589	0	2,99E-06	0	0,00135	0,000341	0	0	0,000577	0	5,38E-05	0,000457	0	0,000373	0,009196
д	0,001177	0,005204	0	0,000326	0	2,09E-05	0,005452	0,000102	2,99E-06	0,002384	1,2E-05	5,98E-05	0,001727	2,99E-06	0,001282	0,002336
е	0,021313	0	0,001972	0,000974	0,003579	0,00403	0,00095	0,000592	0,000388	5,98E-05	0,001637	0,000639	0,005395	0,00513	0,005787	2,69E-05
ж	5,98E-05	0,000502	2,99E-06	0	1,79E-05	0,000831	0,003209	5,98E-06	0	0,001861	0	2,09E-05	0	5,98E-06	0,000287	0
з	0,001912	0,004341	0,000161	0,001497	9,86E-05	0,000621	0,000771	5,98E-06	8,96E-05	8,07E-05	0	0,000131	0,0004	0,000251	0,002554	0,000511
и	0,03156	3,29E-05	0,000499	0,001795	0,000595	0,001374	0,002898	0,000394	0,002955	0,000463	0,001046	0,001957	0,004625	0,00389	0,003256	0,000111
й	0,005572	0,000128	1,2E-05	0	0	0,000251	0	0	0	5,98E-06	8,96E-06	4,18E-05	0	3,59E-05	0,000167	0
к	0,00343	0,00556	0	9,86E-05	0	0	0,000131	5,98E-06	0	0,001016	0	0	0,000723	2,99E-06	0,000227	0,007836
л	0,003955	0,008861	0	0	4,78E-05	6,57E-05	0,00294	0,000182	0	0,011287	1,2E-05	6,27E-05	0,004096	5,98E-06	0,000203	0,003516
м	0,009671	0,000819	0	0	2,99E-06	0	0,002979	0	0	0,004063	0	2,09E-05	0,000825	1,2E-05	0,000935	0,00242
н	0,003385	0,009151	0	0	0,000152	5,98E-06	0,011293	0	0	0,014373	0	4,48E-05	0	1,49E-05	0,00158	0,004559
о	0,019281	0	0,004048	0,005413	0,004935	0,004212	0,002178	0,001688	0,001317	0,002106	0,002061	0,001876	0,002563	0,004529	0,007535	9,26E-05
п	2,09E-05	0,000666	0	0	0	0	0,000837	0	0	0,000896	0	1,2E-05	0,000314	0	9,86E-05	0,010483
р	0,000272	0,006865	4,18E-05	0,000158	0,000134	0,000562	0,004425	0,000299	8,37E-05	0,003597	5,38E-05	8,96E-06	1,79E-05	6,87E-05	0,000911	0,005841
с	0,003194	0,001431	0,000158	0,001682	2,09E-05	0,000353	0,001918	5,98E-06	8,96E-06	0,00081	0	0,002862	0,004401	0,000421	0,000732	0,001793
т	0,010976	0,002991	1,49E-05	0,002823	1,49E-05	5,98E-05	0,008186	0	0	0,004428	0	0,000329	9,56E-05	1,79E-05	0,000502	0,016192
у	0,005625	1,79E-05	0,000526	0,001123	0,00058	0,002501	0,000418	0,000702	0,000167	1,2E-05	0,000254	0,000382	0,000218	0,000442	0,000311	0
ф	4,78E-05	3,59E-05	0	0	0	0	5,98E-06	0	0	0,000108	0	0	0	0	0	2,99E-05
х	0,008523	0,001804	0	0,000245	0	0	5,08E-05	0	0	0,000239	5,98E-06	0	5,98E-06	5,98E-06	8,96E-06	0,001186
ц	0,000233	0,00046	0	1,49E-05	0	0	0,000263	0	0	1,2E-05	0	0	0	0	0	0,000131
ч	1,79E-05	0,000807	0	0	0	0	0,001831	0	0	0,001485	0	3,59E-05	6,57E-05	0	0,000427	0
ш	0,000314	0,000696	0	0	0	0	0,001751	0	0	0,001571	0	2,09E-05	0,000556	0	0,000161	2,39E-05
щ	0,000191	0,000983	0	1,2E-05	0	0	0,001315	0	0	0,001751	0	0	0	0	0,00012	0
ъ	0	0	0	0	0	0	6,57E-05	0	2,99E-06	0	0	0	0	0	0	0
ы	0,00991	0	2,99E-05	0,000959	2,99E-06	2,39E-05	0,001939	4,78E-05	8,96E-06	2,99E-06	0,00104	0,000105	0,001392	0,00109	0,000296	0
ь	0,008691	0	1,2E-05	0	2,99E-06	5,98E-06	0,000111	0	8,37E-05	3,59E-05	0	0,000684	0	0,00014	0,000511	0
э	0	0	0	0	0	0	2,99E-06	0	0	0	0	0	2,99E-06	0	0	0
ю	0,00176	0	0,000131	0	0	0,000753	0	0	2,39E-05	0	2,99E-06	2,99E-06	2,99E-06	0	1,79E-05	0
я	0,008604	0	0	0,000233	5,38E-05	7,47E-05	0,000356	5,98E-05	0,000299	0	0,000179	0,000388	0,000382	0,000798	0,000565	0

Частоти біграм (без перетинів, без пробілів):

	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о
а	0,000661	0,001199	0,0036	0,001569	0,00275	0,003607	0,0017	0,00502	0,002339	0,001464	0,004443	0,012235	0,005289	0,006056	0,001231
б	0,000534	1,45E-05	5,45E-05	3,63E-06	3,63E-06	0,002368	3,63E-06	7,27E-06	0,001064	3,63E-06	1,82E-05	0,001918	5,81E-05	0,000247	0,002612
в	0,009358	0,000251	0,000349	0,000138	0,000541	0,009863	6,18E-05	0,000472	0,00279	0	0,000476	0,000843	0,000316	0,001413	0,008609
г	0,000737	7,27E-06	6,18E-05	3,63E-06	0,001707	0,000436	0	3,63E-06	0,000727	0	0,000105	0,000487	1,09E-05	0,00053	0,011323
д	0,006335	2,18E-05	0,000556	1,09E-05	5,81E-05	0,006437	0,000138	2,18E-05	0,003044	2,18E-05	0,000131	0,002038	0,000138	0,001914	0,002721
е	0,001083	0,003575	0,003974	0,004606	0,006001	0,001624	0,001188	0,001268	0,002634	0,002096	0,00239	0,006866	0,007029	0,009245	0,001929
ж	0,000643	3,63E-06	1,09E-05	2,18E-05	0,001075	0,003891	3,63E-06	3,63E-06	0,002267	0	1,82E-05	0	1,82E-05	0,000392	1,82E-05
з	0,005304	0,000316	0,002147	0,000163	0,000817	0,000966	3,27E-05	0,000145	0,000193	0	0,000291	0,000519	0,000396	0,00368	0,000549
и	0,001043	0,00263	0,005885	0,001399	0,003113	0,004661	0,000785	0,004988	0,003571	0,001235	0,004036	0,006067	0,006521	0,00781	0,003328
й	0,00036	0,000142	0,00057	0,000232	0,000643	0,000116	0,000207	0,000243	0,000861	3,63E-06	0,000414	2,91E-05	0,000509	0,000752	0,00036
к	0,006964	0,000116	0,000516	7,99E-05	0,000102	0,000189	4E-05	6,18E-05	0,001475	0	0,00016	0,00105	0,000229	0,001057	0,009685
л	0,011265	0,000149	0,000559	0,000149	0,000283	0,003974	0,000287	7,99E-05	0,014516	1,09E-05	0,000316	0,004908	0,000222	0,000599	0,004824
м	0,001337	0,00032	0,001006	0,000185	0,000494	0,003796	8,72E-05	0,000436	0,006826	3,63E-06	0,000672	0,001003	0,000654	0,002082	0,003967
н	0,011229	7,63E-05	0,000367	0,000262	0,000167	0,013412	2,91E-05	0,000131	0,017473	3,63E-06	0,000236	6,9E-05	0,000156	0,002307	0,00578
о	0,00065	0,005863	0,0091	0,00667	0,00631	0,002823	0,00231	0,002252	0,004352	0,002536	0,003026	0,003469	0,00655	0,011436	0,002365
п	0,000683	0	3,63E-06	0	0	0,000937	0	0	0,001093	0	1,09E-05	0,000389	3,63E-06	9,81E-05	0,012678
р	0,008515	5,81E-05	0,000229	0,000149	0,000766	0,005424	0,000385	0,000105	0,004595	5,45E-05	2,91E-05	2,18E-05	8,36E-05	0,001115	0,007127
с	0,0019	0,000269	0,002347	4,72E-05	0,000552	0,002546	2,91E-05	0,000131	0,00138	7,27E-06	0,003669	0,005155	0,000618	0,001515	0,002401
т	0,004112	0,000519	0,004686	0,000265	0,000741	0,010389	6,9E-05	0,000302	0,006659	0	0,001177	0,000291	0,000418	0,001715	0,020219
у	0,000316	0,000814	0,002002	0,000937	0,003309	0,000599	0,000825	0,000291	0,000974	0,000389	0,000879	0,000298	0,000825	0,001253	0,000349
ф	5,81E-05	0	3,63E-06	0	0	7,27E-06	0	0	0,000134	0	7,27E-06	1,82E-05	0	0	2,91E-05
х	0,002525	0,000265	0,001112	0,000222	0,000498	0,000225	0,000134	0,000458	0,001704	3,63E-06	0,000984	0,000222	0,000316	0,00093	0,002114
ц	0,000578	7,27E-06	3,63E-05	1,45E-05	1,09E-05	0,000349	0	1,09E-05	6,9E-05	0	7,27E-06	0	1,09E-05	2,18E-05	0,000185
ч	0,001039	0	0	0	0	0,002238	0	0	0,001904	0	4,72E-05	6,54E-05	3,63E-06	0,000559	3,63E-06
ш	0,000825	1,45E-05	1,45E-05	5,81E-05	2,54E-05	0,002281	0	1,09E-05	0,001969	0	3,27E-05	0,000679	1,45E-05	0,000211	4,36E-05
щ	0,001293	7,27E-06	6,9E-05	7,27E-06	0	0,001598	0	1,45E-05	0,002405	0	0	0	6,18E-05	0,000131	1,82E-05
ъ	0	0	0	0	0	6,9E-05	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ы	0,000174	0,000748	0,00243	0,000214	0,000621	0,002568	9,81E-05	0,000262	0,001271	0,001228	0,000592	0,001762	0,001522	0,001776	0,001086
ь	0,000639	0,000232	0,001064	0,00012	0,000331	0,000392	0,000229	0,000305	0,001377	3,63E-06	0,001529	0,000178	0,000679	0,0015	0,001101
э	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,63E-06	0	0	0
ю	9,81E-05	0,000251	0,000243	2,54E-05	0,000905	4,36E-05	4E-05	0,000102	0,000425	0	0,000142	2,18E-05	0,000142	0,000182	0,000127
я	0,000509	0,000334	0,001464	0,000251	0,00045	0,000607	0,000142	0,000556	0,001275	0,000243	0,000988	0,000708	0,001286	0,002034	0,00085

Таблиця ентропій та надлишковостей:

	Ентропія (H)	Надмірність (R)
H1 з пробілами	4.309682	0.138064
H1 без пробілів	4.419834	0.116033
H2 з перетинами з пробілами	3.846203	0.237529
H2 з перетинами без пробілів	4.061054	0.187789
H2 без перетинів з пробілами	3.845883	0.237593
H2 без перетинів без пробілів	4.059723	0.188055

2. $1,62088553402718 < H(10) < 2,32014416732061$

The screenshot displays a software interface for a laboratory experiment on entropy. The interface is organized into several sections:

- Top Section:** Contains a text input field with the phrase "обратить ваше внимание на один факт, а именно на то, что в этом году или в э" and a button labeled "Использованные буквы:".
- Order of n-grams:** A list box on the left shows options from "5 символов" to "50 символов", with "10 символов" currently selected.
- Input Fields:** In the center, there are fields for "Введенный символ:" (containing a space character), "Символ по счету:" (containing "1"), and "Номер эксперимента:" (containing "50").
- Entropy Calculation:** A box on the right displays the inequality $1,62088553402718 < H < 2,32014416732061$.
- Symbol Table:** Below the inequality is a "Двоичная таблица угаданных символов:" which lists 32 symbols (q[1] through q[32]) and their corresponding probabilities. Most probabilities are 0, while q[1] is 0,52, q[2] is 0,2, q[3] is 0,04, q[4] is 0,04, q[5] is 0,02, q[19] is 0,06, and q[20] is 0,02.
- Bottom Section:** Includes a "Строка состояния:" (Status bar) at the bottom with the text "Вы угадали. Для продолжения опыта нажмите 'Продолжить', или 'Другой' для выбора другого порядка:".

[illegible]

$$2,01345850178323 < H(30) < 2,68015205143007$$

$$0.46396958971400004 < R(30) < 0.597308299643354$$

Лабораторная работа №1

Произвольная часть текста:
 что_всегда_он_старается_показать_что_то_что_он_сделал_на_самом_деле_не_идет

Использованные буквы:

Порядок n-граммы:

- 5 символов
- 10 символов
- 15 символов
- 20 символов
- 25 символов
- 30 символов**
- 35 символов
- 40 символов
- 45 символов
- 50 символов

Введенный символ: а

Символ по счету: 1

Номер эксперимента: 51

Неравенство для энтропии:
 $2,01345850178323 < H < 2,68015205143007$

Двоичная таблица угаданных символов:

10000000000000000000000000000000
10000000000000000000000000000000
01000000000000000000000000000000
00000000000000000000000000000000
10000000000000000000000000000000

Поле ввода символов:
 а

Продолжить Другой

Вероятности:

q[1] = 0,5490196
q[2] = 0,0392156
q[3] = 0,0784313
q[4] = 0,0196078
q[5] = 0,0196078
q[6] = 0,0392156
q[7] = 0,0196078
q[8] = 0
q[9] = 0,0196078
q[10] = 0
q[11] = 0
q[12] = 0
q[13] = 0,019607
q[14] = 0
q[15] = 0
q[16] = 0,039215
q[17] = 0
q[18] = 0,039215
q[19] = 0
q[20] = 0
q[21] = 0
q[22] = 0
q[23] = 0
q[24] = 0
q[25] = 0,019607
q[26] = 0
q[27] = 0,039215
q[28] = 0,019607
q[29] = 0,019607
q[30] = 0
q[31] = 0
q[32] = 0,019607

Строка состояния:
 Вы угадали. Для продолжения опыта нажмите "Продолжить", или "Другой" для выбора другого порядка

Висновок: У ході виконання лабораторної роботи були засвоєні поняття ентропії на символ джерела та його надлишковості; вивчили та порівняли різні моделі джерела відкритого тексту для наближеного визначення ентропії, набули практичних навичок щодо оцінки ентропії на символ джерела.